

Sygn. akt III C 266/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 września 2018 roku

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie III Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR del. Karol Kopcewicz

Protokolant: Sylwia Laskowska

po rozpoznaniu w dniu 30 sierpnia 2018 roku w Warszawie

sprawy z powództwa Syndyka masy upadłości M. P.

przeciwko W. R. i M. R. (1)

przy interwencji ubocznej J. A. (1) po stronie powodowej

o uznanie czynności prawnych za bezskuteczne i zapłatę

I. uznaje za bezskuteczną w stosunku do masy upadłości M. P. umowę darowizny spadku pozostałego po H. P., w skład którego wchodził udział 1/2 części w prawie własności nieruchomości gruntowej położonej w J. przy ul. (...), stanowiącej działkę ewidencyjną nr (...) z obrębu (...) o powierzchni 0,1401 ha, dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...), zawartą przez W. R. i M. P. w formie aktu notarialnego przed notariuszem w W. A. U. w dniu 13 października 2009 roku za rep. A (...) r.,

II. zasądza od W. R. na rzecz Syndyka masy upadłości M. P. 295.000 (dwieście dziewięćdziesiąt pięć) tysięcy złotych,

III. oddała powództwo w pozostałym zakresie w stosunku do W. R.,

IV. oddała powództwo w pozostałym zakresie w stosunku do M. R. (1),

V. zasądza od W. R. na rzecz Syndyka masy upadłości M. P. 14.417 (czternaście tysięcy czterysta siedemnaście) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu,

VI. zasądza od Syndyka masy upadłości M. P. na rzecz M. R. (1) 14.417 (czternaście tysięcy czterysta siedemnaście) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu,

VII. zasądza od W. R. na rzecz J. A. (1) 20.289 (dwadzieścia tysięcy dwieście osiemdziesiąt dziewięć) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu,

VIII. nakazuje pobrać od W. R. na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie 14750 (czternaście tysięcy siedemset pięćdziesiąt) złotych tytułem kosztów sądowych, których nie miał obowiązku uiścić powód.

Sygn. akt III C 266/17

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym 8.10.2014 r. J. A. (1) wnosił o:

1. nakazanie pozwanym W. R. i jej mężowi M. R. (1) znoszenia egzekucji z udziałów wynoszących 1/2 części nieruchomości gruntowej położonej w miejscowości J., gminie O. województwie (...) oznaczonej jako działka ewidencyjna numer (...), obrębnie (...), o obszarze 1401,00 m kw, posiadającej urzędzoną księgę wieczystą prowadzona przez Sąd Rejonowy w Otwocku IV Wydział Ksiąg Wieczystych o numerze Kw Nr (...), stanowiącej wspólności ustawową pozwanym na podstawnie:

- umowy darowizny z dnia 13.10.2009 r. zawartej pomiędzy pozwana W. R. i jej ojcem M. P., przed notariuszem A. U., Repertorium A (...),

- umowy majątkowej małżeńskiej z dnia 26.11.2009 r. zawartej pomiędzy pozwanymi przed notariuszem B. S., Repertorium A (...),

w celu zaspokojenia wierzytelności wynikającej z prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 26.06.2001 r., sygn. akt XVI GC 482/01 oraz postanowienia Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 20.04.2012 r., sygn. akt XVI GCo 15/12 o nadaniu klauzuli wykonalności prawomocnemu wyrokowi zaocznemu wydanemu przez Sąd Okręgowy w Warszawie w dniu 26.06.2001 r., na rzecz powoda w kwocie 58435,46 zł wraz z ustawowymi odsetkami i kosztami procesu, przy przyjęciu że pozwani mogą zwolnić się z zobowiązania poprzez zapłatę kwoty wynikającej z powyższego wyroku,

2. zasądzenie od pozwanym na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, iż prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 26.06.2001 r., sygn. akt XVI GC 482/01 została zasądzona od M. P. na rzecz M. S. kwota 58435,46 zł wraz z ustawowymi odsetkami i kosztami procesu w wysokości 8106,20 zł. Wierzyciel na podstawie opartego na tym wyroku tytułu wykonawczego prowadził przeciwko dłużnikowi M. P. postępowanie egzekucyjne, które w ostateczności zostało umorzone postanowieniem z dnia 26.03.2007 r. na podstawie art. 824 § 1 pkt 3 k.p.c. W toku prowadzonej egzekucji ustalono, iż Przeciwko dłużnikom D. P. i M. P. prowadzone są egzekucje w 18 sprawach w których poszukuje się roszczeń sięgających kwoty 3000000 zł wraz z odsetkami i kosztami procesu a wysokość egzekwowanych świadczeń wzrosło o świadczenia z tytułu podatków i innych danin publicznych. W dniu 13.10.2009 r. M. P. darował swej córce M. R. (2) spadek o wartości 295000 zł, po swojej matce H. P., w skład którego wchodził m.in. udział wynoszący 1/2 części prawa własności nieruchomości położonej w J. stanowiącej działkę ewidencyjną nr (...) dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...). Umową cesji z dnia 15.12.2011 r. M. S. przełał wierzytelności zasądzone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 26.06.2001 r., sygn. akt XVI GC 482/01 na rzecz powoda J. A. (1), na rzecz którego została następnie nadana klauzula wykonalności wyrokowi Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 26.06.2001 r., sygn. akt XVI GC 482/01. Zdaniem powoda powyższe okoliczności wskazywały na rozporządzenie na rzecz pozwanej składnikiem majątku dłużnika w sytuacji gdy miał on świadomość zadłużenia sięgającego ponad 3000000 zł i był osobą niewypłacalną z uwagi na bezskuteczne prowadzone egzekucję i obciążenie pozostałych składników majątku nieruchomości szeregiem hipotek przymusowych. Powód powoływał się w związku z tym na regulację art. 528 k.c. Dodatkowo wskazywał na to, iż kwestionuje czynność prawną darowizny spadku oraz dokonaną już przez pozwaną z pozwanym umowę rozszerzającą wspólność majątkową małżeńską z 26.11.2009 r. jako czynność rozporządzającą i nieodpłatną skutkującą nabyciem własności kwestionowanego udziału przez pozwanego.

W odpowiedzi na pozew (k. 65) pozwani wnosili o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie na ich rzecz zwrotu kosztów procesu. W uzasadnieniu wskazywali, iż nie budzi ich wątpliwości, że powód dochodzi pozwem uznania za bezskuteczna umowy darowizny z dnia 13.10.2009 roku oraz umowy majątkowej małżeńskiej. Wskazywali jednak na fakt ogłoszenia wobec dłużnika powoda upadłości likwidacyjnej postanowieniem z dnia 13.04.2015 r., co zdaniem pozwanym winno uzasadniać zawieszenie niniejszej sprawy wobec niewykorzystania przez powoda możliwości zaspokojenia swojej wierzytelności w postępowaniu upadłościowym. Niezależnie od powyższego podnosili, iż powód uzyskał już prawomocny wyrok uznający za bezskuteczna wobec niego w celu ochrony wierzytelności opisanej pozwem umowę darowizny z 3.12.2009 roku udziału we współwłasności nieruchomości położonej w W. przy ul. (...) objętej księgą wieczystą nr (...). W postępowaniu tym wartość udziału pozwanej W. R. został oszacowany na kwotę 582000 zł

a więc kilkakrotnie przekraczającą wierzitelność przysługującą powodowi. Pozwani wskazywali, iż powód w ogóle nie podejmował działań zmierzających do prowadzenia egzekucji z tej części majątku dłużnika a wcześniej prowadzona egzekucja z tego udziału uległa umorzeniu z mocy prawa. Powyższe okoliczności zdaniem pozwanych stanowią przejaw nadużycia prawa inkryminowanego na podstawie art. 5 k.c. Dodatkowo pozwani wskazywali, iż darowizna na rzecz pozwanej nieruchomości przy ul. (...) w J. nie była dokonywana z pokrzywdzeniem wierzycieli lecz stanowiła wykonanie ostatniej woli zmarłej H. P., która chciała by nieruchomość ta przypadła właśnie W. R.. Oświadczenie to nie przybrało formy testamentu lecz zostało złożone M. P. ustnie. Podnoszono również, iż w okolicznościach sprawy brak jest podstaw do żądania uznania za bezskuteczna umowy majątkowej małżeńskiej ponieważ nie była ona dokonywana przez dłużnika powoda lecz pozwanych i nie można jej uznać za czynności rozporządzającej. Pismem z dnia 4.05.2016 r. powód wnosilo zawiadomienie P. W. – syndyka masy upadłości M. P. o toczącym się postępowaniu

Pismem z dnia 6.07.2016 r. syndyka masy upadłości M. P. P. W. oświadczył, że wstępuje do niniejszego postępowania. (k. 261)

Na rozprawie w dniu 27.09.2016 r. pełnomocnik syndyka masy upadłości M. P. modyfikował wniesione powództwo poprzez uznanie umowy darowizny z 13.10.2009 r. zawartej pomiędzy W. R. a M. P. za bezskuteczną w stosunku do masy upadłości wnosząc jednocześnie o uznanie umowy majątkowej małżeńskiej z 29.11.2009 r. zawartej pomiędzy pozwanymi za bezskuteczną w stosunku do masy upadłości. Postanowieniem wydanym na rozprawie Sąd zwolnił J. A. (1) od udziału w sprawie w charakterze powoda w związku ze wstąpieniem do sprawy syndyka masy upadłości M. P. (k. 272-273)

Pismem wniesionym 10.10.2016 r. syndyk masy upadłości M. P. sprecyzował złożone przez J. A. (1) powództwo w ten sposób, że w miejsce żądania znoszenia przez pozwanych egzekucji z udziału 1/2 części we własności nieruchomości gruntowej położonej w J. przy ul. (...), dla której prowadzona jest księga wieczysta wnosil o uznanie za bezskuteczne w stosunku do masy upadłości M. P.:

- a) umowy darowizny z dnia 13.10.2009 r. zawartej pomiędzy W. R. a jej ojcem M. P. przed notariuszem A. U., Rep. A (...),
- b) umowy majątkowej małżeńskiej z 26.11.2009 r. zawartej pomiędzy W. R. i M. R. (1) przed notariuszem B. S., rep. A (...).

Syndyk wnosil dodatkowo o zasądzenie solidarnie od pozwanych na rzecz syndyka masy upadłości M. P. 295.000 zł oraz zasądzenie na swoją rzecz zwrotu kosztów procesu. W uzasadnieniu wskazywano na wystąpienie przesłanek do uznania umowy darowizny za bezskuteczną w stosunku do masy upadłości, podnoszono również, iż wobec zawarcia umowy rozszerzającą wspólność ustawowa doszło w istocie do nieodpłatnego rozporządzenia uzyskaną korzyścią przez osobę trzecią stosownie do art. 531 § 2 k.c. w zw. z art. 131 Prawa upadłościowego z powołaniem się na pogląd wyrażony w uchwale Sądu Najwyższego III Co 24/63. Dodatkowo wskazywano, iż dochodzona pozwem kwota 295.000 zł stanowi wartość darowanego udziału określoną przez same strony umowy darowizny i, która winna zostać zwrócona na podstawie art. 134 Prawa upadłościowego. W ocenie powoda fakt, iż uznana za bezskuteczna ma być umowa darowizny udziału we współwłasności uniemożliwia dokonanie zwrotu przysporzenia w naturze i skutkuje obowiązkiem zwrotu wartości uzyskanego świadczenia. Powyższe uzasadnia ponadto fakt, iż pozwani obciążyli całą nieruchomość, której dotyczy powództwo hipoteką zabezpieczającą wierzitelności z tytułu udzielonego im na budowę domu kredytu. (k. 276-283)

Pismem z dnia 20.10.2016 r. J. A. (1) zglosil interwencję uboczną po stronie powodowej wnosząc o zasądzenie na jego rzecz jako interwenienta kosztów procesu od pozwanych. (k. 303)

Pismem procesowym z dnia 12.12.2016 r. pozwani odnosząc się do zmodyfikowanego żądania syndyka oraz do nowych żądań wnosili o ich oddalenie i zasądzenie na rzecz każdego z pozwanych zwrotu kosztów procesu. Podnosili, iż z uwagi na datę skuteczności wobec pozwanych zmodyfikowanego powództwa w chwili jego doręczania doszło już do upływu terminów określonych w art. 534 k.c., wskazywali na brak legitymacji syndyka do dochodzenia

uznania bezskuteczności czynności prawnych dokonanych wcześniej niż rok przed ogłoszeniem upadłości oraz podtrzymywali dotychczasowe stanowisko odnośnie braku przesłanego odpowiedzialności na podstawie przepisów o skardze pauliańskiej.

Postanowieniem z dnia 7.02.2017 r. sprawa została przekazana Sądowi Okręgowemu warszawa Praga w Warszawie. (k. 371)

W dalszym toku postępowania strony podtrzymywały zajęte stanowiska.

Sąd ustalił, co następuje:

Umową sprzedaży z dnia 7.10.1988 r. sporządzoną w formie aktu notarialnego przed notariuszem w O. B. W. za rep. A (...) M. P. i J. A. (1) działając, jako członkowie zarządu (...) sp. z o.o. nabyli na jej rzecz prawo własności nieruchomości położonej w A. w gminie (...) stanowiącej działkę ewidencyjną nr (...) o powierzchni 0,4946 ha, dla której ówczesnie była prowadzona w (...) w O. księga wieczysta nr (...). (umowa k. 131-133). W chwili obecnej nieruchomość ta jest opisana w księdze wieczystej nr (...) i składa się z działek ewidencyjnych nr (...) położonych w W. w dzielnicy (...) przy ul (...). Współwłaścicielami tej nieruchomości na podstawie umowy z 14.11.1990 r. w udziałach po 2953/9892 części na zasadach wspólności ustawowej majątkowej stali się M. G. i D. małżonkowie P. oraz J. A. (2) i E. J. małżonkowie A.. (wydruk treści KW k. 134-140). Umową darowizny z dnia 3.12.2009 r. sporządzoną w formie aktu notarialnego przed notariuszem w W. A. U. za rep. A (...) M. i D. P. darowali na rzecz W. R. swój udział wynoszący 2953/9892 części prawa własności nieruchomości objętej księgą wieczystą (...). Wartość tegoż udziału na dzień 24.03.2014 r. wynosiła 582.000 zł. W chwili zawierania powyższej umowy w księdze wieczystej ujawnione były wzmianki o wszczęciu egzekucji na rzecz wierzyciela (...) sp. z o.o. do udziału należącego do małżonków P. na podstawie tytułu wykonawczego – nakazu zapłaty Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy z 2.06.1997 r., sygn. akt XIII NG 435/97 oraz wzmianka o przyłączeniu się kolejnego wierzyciela (...) sp. z o.o. na podstawie nakazu zapłaty z dnia 17.11.2005 r. Ponadto w tej księdze wieczystej udziały należące do małżonków P. zostały obciążone hipoteką przymusową zwykłą w kwocie 70.000 zł na rzecz (...) S.A. oraz hipoteką przymusową zwykłą w kwocie 8113 zł na rzecz (...) sp. z o.o. (umowa k. 91-94, wyrok k. 73, operat k. 75)

I. S. była właścicielką nieruchomości, dla której jest prowadzona księga wieczysta nr (...), stanowiącej obecnie działkę ewidencyjną nr (...) z obrębem (...) położoną w J. w gminie O. przy ul. (...) o powierzchni 0,1401 ha (wcześniej oznaczoną jako działką nr (...) położoną w F.). Pozostały po jej śmierci w dniu (...) r. spadek nabyło rodzeństwo: S. S. oraz H. P. po 1/2 części każde z nich, co stwierdzone zostało prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w Otwocku z dnia 21.09.2009 r., sygn. akt I Ns 1288/08. S. S. zmarł 23.07.1988 roku w Ł. a spadek po nim pozostały na podstawie testamentu własnoręcznego z dnia (...) roku nabyła W. P. z domu P. w całości, co stwierdzone zostało prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia z dnia 8.05.2008 r., sygn. akt III Ns 351/08. H. P. zmarła 02.11.1989 roku a spadek po niej pozostały na podstawie ustawy nabył w całości jedyny syn M. P., co stwierdzone zostało prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi z dnia 13.09.2001 r., sygn. akt II Ns 1791/01. Przed śmiercią H. P. wyraziła wolę aby należący do niej udział w działce ewidencyjnej nr (...) przypadł jej wnuczce – pozwanej W. P. z domu P..

(odpis zupełny KW nr (...) – k. 13-17, postanowienie I Ns 1288/08 – k. 19, postanowienie III Ns 351/08 – k. 20, postanowienie II Ns 1791/01 – k. 18, zeznania M. P. 177, zeznania pozwanej k. 435)

W dniu 30.05.2009 r. W. P. i M. R. (1) zawarli związek małżeński, małżonka przyjęła po zawarciu małżeństwa nazwisko męża. (okoliczności bezsporne, oświadczenia z aktu notarialnego k. 24)

Umową darowizny z dnia 13.10.2009 r. sporządzoną w formie aktu notarialnego przed notariuszem w W. A. U. za rep. A nr (...) M. P. darował swej córce W. R. cały należący do niego spadek po swojej matce H. P. o wartości 295.000 zł, stanowiący wartość udziału w prawie własności nieruchomości, dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...). (umowa darowizny – k. 21-22, okoliczności bezsporne).

Umową majątkową małżeńską z dnia 26.11.2009 r. sporządzoną w formie aktu notarialnego przed notariuszem w W. B. S. za rep. A nr (...) W. R. i M. R. (1) rozszerzyli obowiązującą w ich małżeństwie wspólność ustawową na wszystkie prawa i przedmioty majątkowe nie objęte tą wspólnością z mocy ustawy, a nabyte przez któregokolwiek z nich bez względu na czas i tytuł nabycia. W chwili zawierania powyższej umowy W. R. była wyłączną właścicielką nieruchomości, dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...) natomiast M. R. (1) był wyłącznym właścicielem nieruchomości położonej w J. przy ul. (...), stanowiącej działkę ewidencyjną nr (...) o powierzchni 0,1413 ha, dla której prowadzona była księga wieczysta nr (...). (umowa majątkowa małżeńska k. k. 23-25).

M. P. od lat 80-tych XX wieku prowadził działalność gospodarczą w zakresie świadczenia usług. W latach 90-tych zmienił jej profil rozpoczynając produkcję opakowań z tworzyw sztucznych a następnie produkcji półproduktów służących do produkcji butelek typu PET. Działalność ta wymagała posiadania specjalistycznych urządzeń, których zakupy zostały sfinansowane poprzez zawarcie umów leasingu. W 1999 roku działalność M. P. z uwagi na utratę najważniejszych kontrahentów i brak zapłaty za dostarczone towary. W związku z powyższym M. P. przestał regulować swoje zobowiązania finansowe, m.in. z tytułu zawartych umów leasingu. Skutkowało to odebraniem mu maszyn wykorzystywanych do produkcji i i wszczęciem wielu postępowań egzekucyjnych. W 2001 roku dłużnik próbował zmienić profil prowadzonej działalności gospodarczej jednakże jego plany biznesowe nie przyniosły oczekiwanych skutków i w 2004 roku zaprzestał prowadzenia działalności gospodarczej. (wniosek o ogłoszenie upadłości k. 214 - 220). Zaległe i niekwestionowane przez M. P. wierzytelności z tytułu prowadzonej do 2004 r. działalności gospodarczej wynosiły w 2015 roku co najmniej 7.418.755,36 zł z czego m.in.:

- 332.162,43 zł z tytułu zaległych opłat za użytkowanie wieczyste,
- 1.057.176,70 zł z tytułu zaległego podatku od towarów i usług,
- 1.865.024,33 zł z tytułu roszczeń (...) sp. z o.o.,
- 728.492,9 zł z tytułu roszczeń (...) sp.z o.o.,
- 1.221.672,69 zł z tytułu roszczeń J. A. (1),
- 1.449.874,07 zł z tytułu roszczeń (...) sp. z o.o.,
- 71.623,85 zł z tytułu roszczeń Instytutu (...),
- 63.5597,30 zł z tytułu zobowiązań w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych. (wykaz wierzytelności 229-232, nakaz zapłaty k. 287, nakaz zapłaty k. 288, nakaz zapłaty k. 289, nakaz zapłaty k. 290, wyrok k. 292, nakaz zapłaty k. 293, nakaz zapłaty k. 294, nakaz zapłaty k. 295, nakaz zapłaty k.338, decyzje k.341-350, wyrok k. 351, wyrok k. 352, lista wierzytelności k. 358).

W latach 2007-2011 M. P. pełnił również funkcje członka zarządu (...) sp. z o.o., która w ramach swojego funkcjonowania nie uiszczala należnego podatku od towarów i usług, po bezskutecznym postępowaniu egzekucyjnym prowadzonym z majątku tej spółki decyzją z dnia 10.10.2012 r. orzeczono jego solidarna odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe spółki wynoszące ponad 110.000 zł. Decyzja z 9.06.2011 r. orzeczono o jego odpowiedzialności za zaległości (...) sp. z o.o. z tytułu zaległych składek na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych 2005-2011 w wysokościach przekraczających kwotę 410.000 zł (decyzja k. 296, decyzja k.339-340)

M. P. był udziałowcem spółki (...) sp. z o.o. i w 2009 r. zbył przysługujące mu w niej udziały na rzecz O. N.. Posiadał już wówczas wielomilionowe długi, których część dotyczyła zadłużenia u osób których nazwisk M. P. nie chciał wskazać. Długi u tych osób zostały przez niego spłacone natomiast nie zostały uregulowane pozostałe zadłużenia publicznoprawne oraz inne zobowiązania związane z prowadzeniem działalności gospodarczej (zeznania M. P. k. 178). Jeszcze przed zawarciem przez jego córkę związku małżeńskiego M. P. miał plany darowania córce udziałów

w nieruchomości w W. w dzielnicy (...) przy ul (...) i w O. przy ul (...) jego córka i jej przyszły mąż wiedzieli o tym i wyrażali na to zgodę, znali przy tym stan treści ksiąg wieczystych prowadzonych dla nieruchomości w których udziały mieli nabyć, wiedzieli o wpisach dotyczących wszczętych z udziału rodziców pozwanej postępowań egzekucyjnych oraz hipotekach przymusowych ujawnionych w treści księgi wieczystej nr (...). (zeznania M. P. k. 177, zeznania pozwanych k.435).

Przeciwko M. P. prowadzone były liczne postępowania egzekucyjne, nie przynoszące większego zaspokojenia wierzycieli, w ramach tych egzekucji doszło do zajęcia ruchomości dłużnika w tym m.in. zmywarki i kompletu sypialnianego, które to przedmioty w dniu 10.12.2004 r. zostały sprzedane M. R. (3) (matce i teściowej pozwanych). W 2005 r. Komornik Sądowy Rewiru V przy Sądzie Rejonowym dla warszawy Pragi w Warszawie prowadził aż 18 postępowań egzekucyjnych dotyczących zadłużeń M. P. na kwoty sięgające 3.000.000 zł. Postanowieniem z 26.03.2007 r. postępowanie egzekucyjne toczące się z wniosku M. S. przeciwko dłużnikowi M. P. w zakresie egzekucji z innych przedmiotów niż nieruchomości zostało umorzono z uwagi na jej bezskuteczność, egzekucja z nieruchomości została natomiast umorzona z mocy prawa.

(protokół – k. 6 akt V Km 2841/04, pismo komornika k. 45 akt V Km 2841/04, postanowienie k. 128)

M. P. ujawniony był jako wyłączny właściciel nieruchomości położonej w F. przy ul (...) stanowiącej działkę ewidencyjną nr (...) o powierzchni 0,0627 ha, dla której prowadzona była księga wieczysta nr (...). W powyższej księdze wieczystej już 24.12.1997 r. ujawniono wpis wszczęcia z niej egzekucji na rzecz wierzyciela (...) sp. z o.o. na podstawie tytułu wykonawczego z nakazu zapłaty Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy z 20.06.1997 r., sygn. akt XIII NG 435/97, a następnie wpisy przyłączenia się do prowadzonego postępowania egzekucyjnego z nieruchomości kolejnych 10 postępowań egzekucyjnych. W dniu 6.06.2001 r. ujawniono w księdze wpis informujący o wszczęciu postępowanie egzekucyjnego z opisanej nią nieruchomości na rzecz wierzyciela (...) sp. z o.o., przy powyższym wpisie dokonano adnotacji o przyłączeniu się kolejnych postępowań egzekucyjnych do toczącej się egzekucji m.in. z wniosku M. S. w sprawie V Km 2841/04. Następnie dokonano 3 kolejnych wpisów o przyłączeniu się do egzekucji z nieruchomości w tym informacji dotyczącej przyłączenia się do egzekucji kolejnego wierzyciela J. A. (1) (wpisano na wniosek z 29.03.2013 r. w dniu 3.04.2013 r.). Do 13.10.2009 r. w księdze wieczystej nr (...) ujawnionych zostało 32 hipotek przymusowych w tym 27 hipotek przymusowych zwykłych na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na łączną kwotę 370808,34 zł należności głównych, odsetek i kosztów upomnień - tytułem zabezpieczenia nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, hipoteka przymusowa zwykła w kwocie 229,90 zł na rzecz Gminy W. (...), hipoteka przymusowa zwykła na rzecz Skarbu Państwa – Urzędu Skarbowego W. (...) tytułem zabezpieczenia zobowiązań pieniężnych objętych tytułami wykonawczymi za zaległości w podatku VAT w kwocie 370795,17 zł, hipoteka przymusowa kaucyjna na rzecz (...) W. w kwocie 1263,90 zł tytułem zabezpieczenia roszczeń wynikających z zaległego podatku od nieruchomości za lata 2000, 2003-2005, hipoteka przymusowa zwykła w kwocie 8054,72 zł na rzecz Centrum (...) S.A. tytułem zabezpieczenia roszczeń stwierdzonych tytułem wykonawczym z 2004 r., hipoteka przymusowa kaucyjna na rzecz (...) W. w kwocie 1022 zł tytułem zabezpieczenia roszczeń wynikających z zaległego podatku od nieruchomości za lata 2006-2008. Po 13.10.2009 r. w księdze wieczystej nr (...) ujawniono hipotekę przymusową kaucyjną na rzecz (...) W. w kwocie 897 zł tytułem zabezpieczenia roszczeń wynikających z zaległego podatku od nieruchomości za lata 2009-2010 oraz hipotekę przymusową w kwocie 318661,40 zł na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu nieopłaconych składek za ubezpieczenie społeczne za okres od grudnia 2005 r. do kwietnia 2011 roku. (wydruk treści KW nr (...) – k. 26-35v).

M. P. i D. P. byli ujawnieni jako współwłaściciele na zasadzie wspólności ustawowej małżeńskiej nieruchomości położonej w A. w gminie (...) stanowiącej działkę ewidencyjną nr (...) o powierzchni 0,4945 ha, dla której prowadzona była księga wieczysta nr (...). W powyższej księdze wieczystej na wniosek z 3.11.1999 r. ujawniono wpis wszczęcia z niej egzekucji na rzecz wierzyciela (...) sp. z o.o., a następnie wpisy przyłączenia się do prowadzonego postępowania egzekucyjnego z nieruchomości kolejnych 13 postępowań egzekucyjnych w tym ostatniego dotyczącego przyłączenia się do egzekucji kolejnego wierzyciela J. A. (1). Do 13.10.2009 r. w księdze wieczystej nr (...) ujawnionych zostało 15 hipotek przymusowych w tym 11 hipotek przymusowych zwykłych na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na łączną kwotę 457698,80 zł należności głównych, odsetek i kosztów upomnień - tytułem zabezpieczenia

nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, 3 hipoteki przymusowe kaucyjne na łączną kwotę 97642,10 zł na rzecz (...) W. tytułem zabezpieczenia roszczeń wynikających z tytułu zaległych podatków od nieruchomości oraz ujawniona na pierwszym miejscu hipoteka przymusowa zwykła w kwocie 400000 zł tytułem zabezpieczenia części wierzytelności wynoszącej w kwocie głównej 568219,64 zł wpisana na rzecz (...) sp. z o.o. na podstawie tytułu wykonawczego opartego na nakazie zapłaty Sądu Okręgowego w Warszawie z 17.11.2000 r., sygn. akt III Nc 50/00. Po 13.10.2009 r. w księdze wieczystej nr (...) ujawniono hipotekę przymusową kaucyjną do kwoty na rzecz (...) W. w kwocie 19385 zł tytułem zabezpieczenia roszczeń wynikających z zaległego podatku od nieruchomości za lata 2009-2010, hipotekę przymusową na rzecz (...) W. w kwocie 10348 zł tytułem zabezpieczenia roszczeń wynikających z zaległego podatku od nieruchomości za 2011 rok oraz hipotekę przymusową w kwocie 23264,37 zł na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu nieopłaconych składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od stycznia 2006 r. do kwietnia 2011 roku. (wydruk treści KW nr (...) – k. 41-48).

Prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 26.06.2001 r., sygn. akt XVI GC 482/01 została zasądzona od M. P. na rzecz M. S. kwota 58435,46 zł wraz z ustawowymi odsetkami i kosztami procesu w wysokości 8106,20 zł. (wyrok k. 352)

Umową przelewu wierzytelności z dnia 15.12.2011 r. M. S. sprzedał wierzytelności zasądzone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 26.06.2001 r., sygn. akt XVI GC 482/01 wraz z odsetkami i kosztami procesu na rzecz powoda J. A. (1) za umówioną cenę. (umowa przelewu k. 8-12)

Postanowieniem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 20.04.2012 r., sygn. akt XVI GCo 15/12 została nadana klauzula wykonalności prawomocnemu wyrokowi zaocznemu Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 26.06.2001 r., sygn. akt XVI GC 482/01 na rzecz J. A. (1), na którego przeszły uprawnienia wierzyciela. (postanowienie k. 6)

Wyrokiem z dnia 30.07.2014 r. Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi - Południe w Warszawie w sprawie II C 536/13 uznał za bezskuteczną w stosunku do J. A. (1) umowę darowizny 2953/9892 części prawa własności nieruchomości objętej księgą wieczystą (...) z dnia 3.12.2009 r. zawartą między W. R. a M. i D. P. przed notariuszem A. U. (Rep. A (...)), któremu to J. A. (1) przysługuje roszczenie, wynikające z prawomocnego wyroku zaocznego Sądu Okręgowego Warszawa w W. z dnia 26.06.2001 r. w sprawie XVI GC 842/01, obejmujące 85435,46 zł należności głównej oraz odsetki i koszty. (wyrok k. 73)

Postanowieniem z dnia 13.04.2015 r. Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie w sprawie X GU 189/15 ogłosił upadłość M. P. jako osoby nieprowadzącej działalności gospodarczej obejmującej likwidację majątku dłużnika, ustanawiając jako syndyka P. W. (postanowienie k. 70)

Wyrokiem z dnia 11.05.2015 r. Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie w sprawie II C 1470/14 uznał za bezskuteczną w stosunku do A. K. umowę darowizny zawartą aktem notarialnym z dnia 3 grudnia 2009 roku dotyczącą udziału wynoszącego (...) części prawa własności nieruchomości stanowiącej zabudowaną działkę gruntu o powierzchni 4 946 m⁽²⁾ położoną przy ul. (...) w W., Dzielnica (...) (poprzednio miejscowość A., Gmina (...)), dla której Sąd Rejonowy dla Warszawy - Mokotowa prowadzi księgę wieczystą nr (...); zawartą między W. R., a M. i D. P. przed notariuszem A. U. aktem notarialnym Rep. A (...) w stosunku do wierzyciela A. K., któremu przysługuje roszczenie wynikające z tytułu wykonawczego, stanowiącego prawomocny nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy XIII Wydział Gospodarczy z dnia 28 czerwca 2000 roku, sygn. akt. XIII Ng 3512/99 oraz postanowienia Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy XIII Wydział Gospodarczy z dnia 29 listopada 2001 roku sygn. akt XIII GCo 72/01 i postanowienia Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy XV Wydział Gospodarczy z dnia 25 czerwca 2010 roku sygn. akt XV GCo 72/10 w kwocie 216 486,40 zł należności głównej wraz z odsetkami ustawowymi i kosztami procesu przy przyjęciu, że pozwana może zwolnić się z tego zobowiązania przez zapłatę roszczeń wynikających ze wskazanego wyżej tytułu wykonawczego. (wyrok k. 174)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych dowodów z dokumentów, których wiarygodności i prawdziwości nie kwestionowała żadna ze stron mimo, że większość z nich została złożona w formie kserokopii. Sąd także nie znalazł podstaw by czynić to z urzędu, zważywszy na fakt, że obie strony powoływały się na te dokumenty. Podstawą czynionych ustaleń było również przesłuchanie stron na rozprawie.

Zeznania M. P. co do zasady uznane zostały za wiarygodne w zakresie opisywanych przez niego stanów związanych z jego długami oraz kwestią woli jego matki przekazania udziałów w nieruchomości będącej przedmiotem sprawy na rzecz pozwanej. Zdaniem Sądu dłużnik zgodnie z przedłożonymi dokumentami prawdziwie zeznawał na temat swojego zadłużenia w chwili zawierania umowy darowizny, nie budziło wątpliwości Sądu również to iż dokonując darowizny kierował się wola swojej zmarłej matki. Fakt ten potwierdza bowiem to, iż wcześniej pozwana została ustanowiona spadkobiercą testamentowym swojego wujka – współwłaściciela drugiej połowy nieruchomości położonej w J.. Okoliczność ta potwierdza twierdzenia stron o podjętej w rodzinie decyzji o przekazaniu tej nieruchomości pozwanej. Co do zasady sąd uznał za wiarygodne zeznania J. A. (1), znajdowały one bowiem potwierdzenie w dowodach z dokumentów, były spójne i logiczne. Zeznania pozwanych nie miały większego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy tym niemniej Sąd nie dał wiary tej ich części w której zaprzeczali oni, iż nie wiedzieli o zadłużeniu M. P. innym niż wynikającym z wpisów do księgi wieczystej nr (...). Zdaniem Sądu niemożliwym było przyjęcie iż córka dłużnika zamieszkująca co najmniej do 16 roku życia z rodzicami nie była świadkiem czynności dokonywanych w ramach licznie prowadzonych przeciwko dłużnikowi postępowań egzekucyjnych, licytacjach nieruchomości oraz to by pozwany nie był informowany przez swoich rodziców iż byli oni nabywcami nieruchomości licytowanych od M. P. – przyszłego teścia pozwanego. Za niewiarygodne należało uznać twierdzenia o kłótniach i nieodwiedzaniu rodziców przez pozwaną przez lata przed zawarciem związku małżeńskiego kiedy to jak sama wskazała jeszcze przed ślubem wiedziała o woli ojca darowania jej 2 udziałów w nieruchomościach. Zeznania pozwanych nie były spójne.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo w zasadniczej części zasługiwało na uwzględnienie w odniesieniu do pozwanej W. R., nie było natomiast zasadne w odniesieniu do pozwanego M. R. (1).

Zasadniczą kwestią wstępną konieczną do rozważenia było ustalenie czy w związku ze wstąpieniem do sprawy syndyka masy upadłości M. P. dochodzone pierwotnie roszczenie mogło zostać zmodyfikowane i rozszerzone na żądania wskazane w piśmie z 10.10.2016 roku, doręczone pełnomocnikowi pozwanych na rozprawie w dniu 6.12.2016 r. Ocena ta nastąpić powinna na podstawie przepisów ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze (dalej cyt. jako „Pr. upadł.”) w brzmieniu obowiązującym przed 1.01.2016 r. (art. 449 ustawy z dnia 15 maja 2015 r. Prawo restrukturyzacyjne, Dz.U. z 2015 r., poz 978). Wedle art. 131 Pr. upadł. w sprawach nieuregulowanych przepisami art. 127-130 tej ustawy (które nie miały zastosowania w okolicznościach sprawy) do zaskarżenia czynności prawnych upadłego, dokonanych z pokrzywdzeniem wierzycieli, stosuje się odpowiednio przepisy art. 132-134 Pr. upadł. oraz przepisy Kodeksu cywilnego o ochronie wierzyciela w razie niewypłacalności dłużnika. Powództwo w tym przedmiocie może wytoczyć syndyk, który nie ponosi opłat sądowych. Niemożliwe jest jednak żądanie uznania czynności za bezskuteczną po upływie dwóch lat od dnia ogłoszenia upadłości, chyba że na podstawie przepisów Kodeksu cywilnego uprawnienie to wygasło wcześniej. Termin ten nie ma zastosowania, gdy żądanie uznania czynności za bezskuteczną zgłoszone zostało w drodze zarzutu (art. 132 ust. 1-3 Pr. upadł.).

Ponadto syndyk, nadzorca sądowy albo zarządca może wejść na miejsce powoda w sprawie wszczętej przez wierzyciela, który zaskarżył czynności upadłego. (art. 133 ust. 1 Pr. upadł.)

Jak się wskazuje przepis ten reguluje kwestię możliwych zmian po stronie powoda w postępowaniu wszczętym przez wierzyciela o uznanie za bezskuteczną czynności prawnej dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli. Nie budzi wątpliwości iż w przepisie niewątpliwie chodzi o proces, jaki wszczął wierzyciel na podstawie art. 527–534 k.c. jeszcze przed ogłoszeniem upadłości. Zgodnie z art. 133 ust. 1 Pr. upadł. syndyk w takim procesie może wstąpić w miejsce powoda i kontynuować postępowanie, oczywiście z skutkiem dla masy upadłości, a nie dla wierzyciela, który wszczął postępowanie. Oczywistym jest iż w przypadku wstąpienia syndyka do postępowania wszelkie skutki prawne

pierwotnie wniesionego powództwa pozostają w mocy, w szczególności dotyczy to chwili wszczęcia pierwotnego postępowania i zachowania terminu wynikającego z art. 534 k.c.

W okolicznościach sprawy zasadniczego znaczenia nabiera to czy w pierwotnym pozwie J. A. (1) zaskarżył czynności upadłego w rozumieniu art. 133 ust. 1 Pr. upadł.

Treść pierwotnego żądania pozwu w rzeczywistości nie odpowiadała bowiem żądaniu, które wynikają wprost z treści art. 527 i nast. k.c. J. A. (1) nie sformułował wprost żądania „uznania za bezskutecznych” czynności prawnych w wyniku których pozwani stali się współwłaścicielami nieruchomości należącej do jego dłużnika lecz żądał nakazania pozwanym znoszenia egzekucji z udziałów wynoszących 1/2 części nieruchomości gruntowej dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...), stanowiącej wspólności ustawową pozwanych na podstawie umowy darowizny z dnia 13.10.2009 r. i umowy majątkowej małżeńskiej z dnia 26.11.2009 r. w celu zaspokojenia jego wierzytelności wynikającej z prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 26.06.2001 r., sygn. akt XVI GC 482/01. W istocie rzeczy sformułowanie żądania nawiązywało do skutków egzekucyjnych wyroku uznającego czynność prawną dłużnika za bezskuteczną w stosunku do wierzyiciela, określanych przepisem art. 532 k.c.

Nie można jednak pominąć, iż przy ustalenia rzeczywistej treści zgłaszanego żądania sąd nie jest bezwzględnie związany literalną treścią petitum pozwu. Jak się wskazuje związanie granicami żądania nie oznacza, że sąd związany jest w sposób bezwzględny samym sformułowaniem zgłoszonego żądania. Jeżeli treść żądania sformułowana jest niewłaściwie, niewyraźnie lub nieprecyzyjnie, sąd może, a nawet ma obowiązek odpowiednio je zmodyfikować, jednakże zgodnie z wolą powoda i w ramach podstawy faktycznej powództwa. Oczywiście, ingerencja sądu w tym zakresie nie może być zbyt daleko idąca. W tym przypadku chodzi wyłącznie o nadanie objawionej w treści pozwu woli powoda poprawnej jurydycznie formy. W innym orzeczeniu stwierdzono, że nawet w razie niewyraźnego lub wręcz niewłaściwie sformułowanego żądania sąd może je odpowiednio zmodyfikować, jednakże tylko zgodnie z wolą powoda. Związanie sądu granicami żądania obejmuje nie tylko związanie co do samej treści (wysokości) żądania zasadniczego, ale także co do uzasadniających je elementów motywacyjnych. Oznacza to, że rolą sądu jest dbanie o precyzyjne określenie żądania, od tego bowiem zależy zachowanie jednolitości między przedmiotem postępowania a przedmiotem rozstrzygnięcia (por. wyr. Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2013 r. I CSK 555/12, Biuletyn SN-IC 2015/6). Zdaniem Sądu Okręgowego powyższy pogląd należy podzielić zwłaszcza, iż został on wyrażony w okolicznościach sprawy identycznej pod względem treści żądania zgłoszonego pierwotnie w pozwie, które następnie zostało w wyroku odpowiednio sformułowane przez sąd I instancji. Powyższa zbieżność pokazuje wprost, iż w świadomości niektórych podmiotów, w tym zawodowych pełnomocników właściwe sformułowanie żądania skargi pauliańskiej winno dotyczyć nakazania znoszenia egzekucji a nie uznania czynności za bezskuteczną.

Zdaniem Sądu mając na względzie powyższe dla ustalenia rzeczywistej treści pierwotnego żądania należało odnieść się przede wszystkim do podstaw faktycznych powództwa wskazanych w jego uzasadnieniu i jego uzasadnienia prawnego a nie tylko literalnie sformułowanego żądania pozwu. Badanie treści pozwu, tj. jego tytułu jak i treści uzasadnienia wskazuje, iż powód w pozwie w oparciu o przepisy art. 527 -529 k.c. żądał uznania za bezskutecznych w stosunku do niego i posiadanej przez niego wierzytelności wskazanych w petitum umowy darowizny i umowy majątkowej małżeńskiej. Oczekiwanym przez niego skutkiem wyroku uwzględniającego powództwo był zaś wynikający z przepisów prawa obowiązek pozwanych znoszenia przeprowadzenia egzekucji z objętego umowami udziału we współwłasności. W uzasadnieniu wskazywał na fakt niewypłacalności dłużnika i niemożliwość zaspokojenia swojej wierzytelności, podnosił, iż wyzbycie się udziału w nieruchomości pogłębiało stan niewypłacalności dłużnika. W ocenie Sądu Okręgowego powyższa kwestia nie budziła wątpliwości Sądu Rejonowego pierwotnie rozpoznającego sprawę jako i strony pozwanej, która w odpowiedzi na pozew wprost wskazywała, iż przyjmuje że powód w pozwie żąda uznania za bezskuteczną umowy darowizny i umowy majątkowej małżeńskiej. Podnosiła przy tym merytoryczne argumenty wskazujące na niemożliwość zastosowania w sprawie instytucji skargi pauliańskiej. W zasadzie do czasu złożenia przez pozwanych pisma ustosunkowującego się do dokonanej przez syndyka modyfikacji powództwa pomiędzy stroną nie było sporu o sposób sformułowania żądania pozwu, nie podnoszono niemożliwości jego uwzględnienia w złożonej w

formie i broniono się przed nim tak jak przed skutecznie sformułowanym powództwem o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną.

Z tych powodów należało uznać, iż od chwili złożenia pozwu przedmiotem zgłoszonego w sprawie żądania było uznanie na podstawie art. 527 k.c. czynności prawnych za bezskuteczne względem pierwotnego powoda w celu ochrony przysługującej mu wierzytelności. Dlatego też za dopuszczalne należało uznać wstąpienie do niniejszego postępowania syndyka masy upadłości M. P. na podstawie art. 133 ust. 1 Pr. upadł. ze wszystkimi skutkami tegoż wstąpienia.

Przyjęcie powyższego poglądu skutkowało uznaniem, iż syndyk wstępując do postępowania mógł je kontynuować, oczywiście z skutkiem dla masy upadłości. Tym samym treść żądań zawartych w piśmie syndyka z dnia 10.10.2016 r. nie można było uznać za zgłoszenie nowego żądania w miejsce dotychczasowego lecz tylko sprecyzowanie dotychczas dochodzonego roszczenia o uznanie kwestionowanych umów za bezskuteczne w stosunku do konkretnej wierzytelności J. A. (1) na roszczenie o uznanie tych umów za bezskuteczne w stosunku do masy upadłości M. P.. Obowiązek taki wynikał z treści przepisów art. 131-133 Pr. upadł. na podstawie, których uznaje się powszechnie iż syndyk występując na podstawie odpowiednio stosowanych przepisów k.c. o uznanie czynności upadłego za bezskuteczne czyni to nie w celu ochrony konkretnie sprecyzowanych wierzytelności lecz w celu ochrony masy upadłości. W tym zakresie należy podzielić stanowisko, iż przepis art. 193 k.p.c. normujący zmianę przedmiotową powództwa, dotyczy jego istotnych elementów, którymi są żądanie i podstawa dochodzonego roszczenia. Interwencja w treść żądania, aby zostać uznana za zmianę pozwu, musi być na tyle ważka, żeby kształtowała powództwo o treści odmiennej od dotychczasowej zamiast lub obok zgłoszonego wcześniej. Nie budzi sporu, że czynności procesowe polegające na sprostowaniu, doprecyzowaniu czy też bliższym określeniu żądania nie stanowią zmiany powództwa w rozumieniu art. 193 k.p.c. Ocena, jakie powództwo zostało zgłoszone, a w konsekwencji - czy nastąpiła jego zmiana, musi być przeprowadzona przy uwzględnieniu kompleksowo potraktowanego stanowiska procesowego powoda, a obowiązkiem sądu jest wyjaśnienie ewentualnych wątpliwości, czego zgłoszone żądanie dotyczy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2010 roku II CSK 645/09).

Powyższe rozważania prowadzą do wniosku, iż niezasadnym okazały się zarzuty pozwany wskazujące na to, iż ostateczne żądanie syndyka zostało zgłoszone z przekroczeniem terminu określonego w art. 534 k.c. Wstąpienie syndyka do niniejszego postępowania nie skutkowało bowiem wszczęciem kolejnej sprawy o uznanie czynności prawnych za bezskuteczne lecz stanowiło kontynuację pierwotnie sformułowanego żądania o stwierdzenie bezskuteczności czynności w stosunku do konkretnego wierzyciela. W sprawie nie budziło wątpliwości, iż pozew J. A. (1) został wniesiony przed upływem 5 lat od daty dokonania kwestionowanych czynności. Syndyk dochował także terminu z art. 132 ust. 3 Pr. upadł. wstępując do postępowania i precyzując żądanie pozwu przed upływem 2 lat od daty ogłoszenia upadłości M. P..

Podstawę prawną do uznania za bezskuteczne zaskarżonych umów po wstąpieniu do sprawy syndyka masy upadłości stały się więc przepisy art. 131 Pr. upadł. w związku z art. 527 § 1-3, 528 i 529 k.c. Jak wskazuje Sąd Najwyższy podkreślić należy, że w art. 131 Pr. upadł. ustanowiona została zasada subsydiarnego stosowania przepisów art. 527-534 k.c. Zasada ta oznacza, że w takim zakresie, w jakim stan faktyczny unormowany jest w przepisach Prawa upadłościowego i naprawczego nie stosuje się przepisów o skardze pauliańskiej. Inaczej mówiąc, przepisy o bezskuteczności czynności upadłego są regulacją szczególną w stosunku do przepisów o skardze pauliańskiej, nie chodzi jednak o relację *lex specialis* – *lex generalis*, lecz o komplementarność unormowań. Nie budziło wątpliwości Sądu, iż w sprawie z uwagi na charakter i daty zawarcia kwestionowanych umów nie mogły znaleźć zastosowania przepisy art. 127-130 Pr. upadł. a więc do zaskarżenia czynności prawnych upadłego, dokonanych z pokrzywdzeniem wierzycieli, stosuje się odpowiednio przepisy art. 132-134 ustawy oraz przepisy Kodeksu cywilnego o ochronie wierzyciela w razie niewypłacalności dłużnika.

Zgodnie z przepisami 527 § 1-2 k.c. gdy skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć. Czynność prawna dłużnika jest dokonana

z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli wskutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności. Podkreślenia wymaga, w odniesieniu do kwestionowanej umowy darowizny – tj. czynności bezpłatnej, iż do uznania jej za bezskuteczną nie jest w ogóle wymagane by osoba trzecia wiedziała lub nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli (art. 528 k.c.). Nadto w sprawie po ustaleniu, iż dłużnik w chwili dokonywania darowizny lub stał się niewypłacalny wskutek dokonania darowizny obowiązywało domniemanie, iż działał on ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli (art. 529).

Znajdujący ostatecznie zastosowanie w sprawie art. 131 Pr. upadł. wskazuje przy tym, iż ocena czynności dłużnika winna być odnoszona do pokrzywdzenia wszystkich wierzycieli dłużnika zgłaszających swoje wierzytelności w postępowaniu upadłościowym a nie tylko i wyłącznie do wierzytelności J. A. (1). Przepis ten odwołuje się bowiem do pojęcia zaskarżenia czynności prawnych upadłego, dokonanych z pokrzywdzeniem wierzycieli.

Na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w tym również zeznań M. P. nie budziło wątpliwości, iż w chwili zawierania umowy darowizny udziału w nieruchomości ze swoją córką posiadał one wielomilionowe zadłużenia powstałe w związku z prowadzoną przez niego działalnością gospodarczą oraz wynikające z nieregulowania należności publicznoprawnych. Zobowiązania te nie były w ogóle spłacane a prowadzone postępowania egzekucyjne nie przynosiły zaspokojenia wierzycieli. Treść wniosku o ogłoszenie upadłości dłużnika, złożonego co prawda po 5 latach od dnia dokonania darowizny wskazuje iż niekwestionowane przez dłużnika zobowiązania opiewały na ponad 7 milionów złotych a większość z nich była zabezpieczona hipotekami przymusowymi na nieruchomościach dłużnika, wpisanymi jeszcze przed 2009 r. bądź dotyczącymi wierzytelności powstałych przed tą datą. Suma powyższych hipotek przekraczała kwotę 2 mln złotych. Powyższe wskazuje nawet uwzględniając wartość wszystkich nieruchomości dłużnika na dzień dokonywania darowizny i wskazywanych przez pozwanych ich wartości (vide pismo z 12.12.2016 r.) brak jest podstaw do uznania, iż w chwili dokonywania darowizny był on osoba wypłacalną. P. temu złożone postanowienia o umorzeniu egzekucji z majątku dłużnika. Co więcej wskazać należy, iż stan zadłużenia M. P. w chwili składania wniosku o ogłoszenie upadłości przekraczał znacznie kwotę 2676653 zł, która wskazuje pozwani jako wartość majątku dłużnika. Było tak pomimo tego, iż jak to wynika tylko z twierdzeń pozwanych już wcześniej doszło do zlicytowania należącego do niego udziału we współwłasności nieruchomości położonej w W. przy ul. (...). Jak się wskazuje dłużnik jest niewypłacalny wówczas, gdy nie zaspokaja swoich wierzytelności ze swojego majątku. Przy czym stwierdzano wielokrotnie, że chodzi o taką sytuację, w której dłużnik nie jest w stanie dokonać zaspokojenia z całego swojego majątku obejmującego zarówno te składniki majątku, które posiada w danej chwili, jak i te, które może posiadać. Wskazać należy, iż dłużnik jest niewypłacalny, gdy cały jego majątek nie wystarcza na pokrycie długów, zaś niewypłacalność w stopniu wyższym oznacza każde, tj. bez względu na rozmiar, powiększenie się niewypłacalności. Stan niewypłacalności zachodzi także wówczas, gdy wierzyciel może wprawdzie wyegzekwować swoją wierzytelność, ale z dodatkowym znacznym nakładem kosztów, czasu i ryzyka. Stan niewypłacalności w rozumieniu art. 527 § 2 KC, nie musi oznaczać całkowitej niemożności zaspokojenia wierzyciela. Wystarczające jest bowiem, by w następstwie zaskarżonej czynności nastąpiło pogorszenie możliwości zaspokojenia się wierzyciela bądź jej opóźnienie. W odniesieniu do zadłużenia M. P. prowadzonych było jeszcze przed dokonaniem przez niego darowizny szereg postępowań egzekucyjnych, które nie przyniosły w zasadzie żadnych rezultatów. Co istotnie wierzyciele dłużnika nie mieli żadnych szans na wszczęcie egzekucji z należącego do udziału w nieruchomości, dla której jest prowadzona księga wieczysta nr (...) ponieważ M. P. nie był w niej ujawniony jako właściciel. Z tego powodu tylko ta nieruchomość należąca w udziale do dłużnika nie była obciążona hipotekami przymusowymi. Z uwagi na powyższe należało uznać, iż dokonanie kwestionowanej darowizny spowodowało stan niewypłacalności dłużnika a sama czynność powodowała pokrzywdzenie wierzycieli M. P.. W sposób pośredni potwierdzają to również już zapadłe przeciwko pozwanej wyroki uznające za bezskuteczne w stosunku do konkretnych wierzycieli umowę darowizny udziału w nieruchomości, dla której prowadzona jest księga wieczysta (...).

Niewątpliwym było, że na skutek zawarcia umowy pozwana uzyskała korzyść majątkową. Korzyścią majątkową w rozumieniu art. 527 k.c. jest nabycie przez osobę trzecią prawa majątkowego, przedstawiającego pewną wartość (wyrok SA w Gdańsku z dnia 28 października 1999 r., I ACa 638/9, OSA 2002, z. 2, poz. 14). Mając na uwadze

powyższe, w niniejszej sprawie nabycie przez pozwaną udziału w nieruchomości gruntowej, pod tytułem darmym (a więc bez ekwiwalentu na rzecz drugiej strony umowy) należało uznać za pozyskanie korzyści majątkowej.

W odniesieniu do argumentacji strony pozwanej co do celu zawieranej umowy darowizny mającej być w istocie wypełnieniem woli zmarłej matki dłużnika należy podnieść, iż do zastosowania przepisu art. 527 k.c. nie jest konieczne by dłużnik działał ze szczególnym zamiarem wyrządzenia szkody wierzycielowi i działał tylko w tym celu. Wystarczającą przesłanką zaskarżenia tej czynności jest istnienie ogólnej świadomości dłużnika co do tego, że w wyniku podejmowanej czynności może on być niewypłacalny lub, że istniejący już stan jego niewypłacalności może się powiększyć. Do przyjęcia świadomości dłużnika pokrzywdzenia wierzycieli, o którą chodzi w art. 527 § 1 k.c., wystarczy by dłużnik takie pokrzywdzenie przewidywał w granicach ewentualności. Dla oceny działania dłużnika w tym zakresie nie jest istotny zamiar pokrzywdzenia wierzycieli, lecz wystarcza świadomość dłużnika, że dokonana przez niego czynność może spowodować dla ogółu wierzycieli niemożność zaspokojenia. Świadomość ta musi istnieć w chwili dokonania zaskarżonej czynności. Należy pokreślić, że nie musi być ona wynikiem wyłącznie stanu niewypłacalności dłużnika w chwili dokonania czynności (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2008 r., sygn. V CSK 381/07, LEX nr 627266). Dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, jeżeli ma rozeznanie co do tego, że w następstwie dokonanej przezeń czynności ucierpi materialny interes wierzyciela, zazwyczaj poprzez wyzbycie się w całości lub w części majątku nadającego się do egzekucji (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2007 r., sygn. V CSK 77/07, LEX nr 611455). Zdaniem Sądu tym samym bez znaczenia dla uznania iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela jest to, że celem dokonywanej przez niego czynności było to, iż chciał on wykonać niesformalizowaną ostatnią wolę matki. Wystarczającym jest bowiem w tym zakresie to, iż miał świadomość, że dokonanie przez niego darowizny wpłynie negatywnie na możliwość zaspokojenia się jego wierzycieli. Zdaniem Sądu M. P. mając wiedzę o wysokości swojego zadłużenia zdawała sobie doskonale sprawę, iż wskutek dokonania darowizny stanie się one niewypłacalnym w większym stopniu niż był przed dokonaniem darowizny. Było tak również dlatego, iż jak wynikało to z jego zeznań oprócz długów stwierdzonych prawomocnymi orzeczeniami i decyzjami administracyjnymi posiadał on milionowe zadłużenia u jak to ujął „ludzi z miasta”, które zostały spłacone z dochodu otrzymanego ze sprzedaży swoich udziałów w spółce (...). Fakt, iż sam dłużnik pozbywał się swojego majątku, który nie był zajęty w postępowaniach egzekucyjnych celem spłacenia długów, które wedle niego miały pierwszeństwo przed innymi zobowiązaniami wskazuje, iż sam miał wątpliwości co do skuteczności zaspokojenia swoich długów poprzez zbycie należących do niego nieruchomości. Okoliczności sprawy świadczą więc, iż strona pozwana nie obaliła domniemania wynikającego z art. 529 k.c. Jak już wyżej wskazano dla możliwości uznania kwestionowanej umowy darowizny za bezskuteczną wobec masy upadłości nie miał znaczenia stan świadomości pozwanej co do działania dłużnika z pokrzywdzeniem wierzyciela. Uzyskanie korzyści majątkowej pod tytułem darmym wyłączało bowiem z przesłanek uwzględnienia powództwa tej okoliczności na podstawie art. 528 k.c.

Wobec spełnienia koniecznych przesłanek wynikających z art. 527 § 1 i 2 k.c. a także art. 528 i 529 k.c. w zw. z art. 131 Pr. upadł. powództwo podlegało uwzględnieniu w części, w jakiej powód ostatecznie domagała się uznania za bezskuteczną umowy darowizny z dnia , co spowodowało orzeczenie jak w pkt 1 wyroku.

W odniesieniu do kolejnego żądania pozwu, tj. uznania za bezskuteczną umowy majątkowej małżeńskiej zawartej pomiędzy pozwanymi zdaniem Sądu nie mogło być ono uwzględnione. W tym zakresie należy podzielić przeważający pogląd orzecznictwa i doktryny, iż do umowy małżeńskiej umowy majątkowej nie znajduje zastosowania skarga paulińska przewidziana w art. 527 i nast. k.c., która wchodzi w grę przy czynnościach prawnych obrotu prawami i rzeczami (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 września 2011 r., I CSK 616/10, OSNC-ZD 2012/4/71, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 kwietnia 2004 r., III CK 469/02, OSNC 2005/5/85; wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 19 grudnia 2000 r., I ACa 982/00, TPP 2002/1-2/15). Przede wszystkim, dlatego że skuteczną ochronę wierzycieli zapewnia art. 47¹ k.r.o. oraz małżeńska intercyza nie przysparza bezpośrednio korzyści majątkowej a w drodze skargi pauliańskiej kwestionowane mogą być tylko i wyłącznie czynności przysparzające. Zdaniem Sądu w okolicznościach sprawy za przyjęciem wskazanego poglądu przemawia to, iż w sprawie niewątpliwie znajduje zastosowanie przepis art. 47¹ k.r.o., który w sposób pełniejszy chroni interesy pokrzywdzonych w drodze zawartej umowy majątkowej małżeńskiej wierzycieli. Zgodnie z jego treścią małżonek może powoływać się względem innych

osób na umowę majątkową małżeńską, gdy jej zawarcie oraz rodzaj były tym osobom wiadome. Tym samym w sytuacji rozszerzenia przez dłużnika wspólności ustawowej na przedmioty wcześniej nią nieobjęte wierzyciel zawsze z powołaniem się na powyższy przepis może uzyskać rozstrzygnięcie pozwalające mu na egzekucję z majątku należącego pierwotnie do dłużnika. Wskazuje się przy tym, iż okoliczność zawarcia umowy majątkowej małżeńskiej może być znana tylko wierzycielom, których wierzytelność powstała już po zawarciu umowy. W stosunku do wierzycieli, których wierzytelności powstały wcześniej, intercyza nie wywiera żadnych skutków, nawet jeśli po jej zawarciu małżonkowie poinformowali o jej zawarciu i rodzaju. Istotne jest, aby wiadomość o zawarciu umowy majątkowej oraz jej rodzaju dotarła do wierzyciela przed powstaniem wierzytelności. Kluczowe znaczenie ma nie tyle chwila powstania wierzytelności, co moment powstania stosunku prawnego, z którego wynika ta wierzytelność. Z tych względów zdaniem Sądu niecelowe jest zaskarżanie na podstawie art. 531 § 2 k.c. w zw. z art. 527 § 1 k.c. majątkowych umów małżeńskich rozszerzających wspólność ustawową na przedmioty nabyte przez jednego z małżonków w wyniku ubezskutecznionej na podstawie art. 527 § 1 k.c. czynności prawnej dłużnika albowiem w świetle art. 47¹ k.r.o. i tak drugi z małżonków względem wierzyciela uzyskującego wyrok z art. 527 § 1 k.c. nie może powołać się na fakt zawarcia umowy majątkowej rozszerzającej wspólność ustawową. Obciążanie wierzyciela obowiązkiem wykazania w takiej sytuacji przesłanek z art. 531 § 2 k.c. w zw. z art. 527 § 1 k.c. jest bezprzedmiotowe skoro i tak umowa majątkowa nie mogła zostać dokonana z jego pokrzywdzeniem albowiem względem wierzyciela, który nie wiedział o zawartej umowie majątkowej przez małżonków, stosunki majątkowe małżonków kształtują się tak, jakby umowa majątkowa nie została zawarta.

Tym samym brak było przesłanek do uznania umowy majątkowej małżeńskiej z dnia 26.11.2009 r. za bezskuteczną wobec masy upadłości.

W odniesieniu do kolejnych żądań pozwu należało wskazać, iż skutki uznania umowy za bezskuteczną w stosunku do masy upadłości regulowane są w prawie upadłościowym odmiennie niż w kodeksie cywilnym. Wedle art. 134 ust. 1 Pr. upadł. 1. jeżeli czynność upadłego jest bezskuteczna z mocy prawa lub została uznana za bezskuteczną, to co wskutek tej czynności ubyło z majątku upadłego lub do niego nie weszło, podlega przekazaniu do masy upadłości, a gdy przekazanie w naturze jest niemożliwe, do masy upadłości powinna być wpłacona równowartość w pieniądzu. Możliwość przekazania korzyści uzyskanej z majątku upadłego zależy zatem od możliwości jego przekazania syndykowi w naturze. Zdaniem Sądu należy podzielić w tym zakresie podnoszona przez powoda argumentację popartą stanowiskiem Sądu Najwyższego, iż ze względu na charakter udziału we współwłasności nie można tego prawa przekazać do masy w naturze, jeżeli nie doszło do fizycznego wydzielenia udziałów. Jak wyjaśniał bowiem Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 29 kwietnia 2015 r. (V CSK 437/14) art. 134 ust. 1 Pr. upadł. ma znaczenie jedynie egzekucyjne, nie rodzi dla masy upadłości roszczenia prawnorzecowego o zwrotne przeniesienie własności tego przedmiotu na masę, a „przekazanie do masy”, w rozumieniu tego przepisu jest czynnością faktyczną, a nie prawną i oznacza powinność wydania przez osobę trzecią (która pozostaje właścicielem rzeczy) tej rzeczy masie upadłości w naturze, a w razie sporu tworzy dla masy (syndyka) roszczenie procesowe o wydanie tych rzeczy i praw, które wyszły z masy, celem umożliwienia zaspokojenia wszystkich wierzycieli z powiększonej w ten sposób masy upadłości). Nie ulega zatem wątpliwości, że syndykowi masy upadłości przysługuje na podstawie art. 134 ust. 1 Pr. upadł. w zw. z art. 527 k.c., jedynie roszczenie o wydanie rzeczy lub prawa w naturze, czego nie można wyklądać rozszerzająco, a jeżeli jest to niemożliwe, roszczenie o wpłacenie równowartości w pieniądzu. Skoro zatem przedmiotem uznanej za bezskuteczną czynności darowizny udziału w spadku był udział we współwłasności nieruchomości gruntowej, nie mógł z uwagi na swój charakter być fizycznie zwrócony do masy. Syndykowi przysługiwało zatem roszczenie o zapłatę jego równowartości w pieniądzu. Strona pozwana nie kwestionowała wartości tegoż udziału określonego przez powoda na podstawie zapisów zakwestionowanej umowy darowizny zatem kwestia ta była pomiędzy stronami bezsporna. Dlatego też na rzecz powoda od pozwanej w pkt II wyroku zasądzono kwotę 295000 zł. W pozostałym zakresie powództwo przeciwko pozwanej zostało oddalone.

W całości należało oddalić powództwo skierowane przeciwko pozwanemu. Skoro nie był on stroną umowy darowizny spadku to nie był on legitymowany biernie w sprawie o uznanie jej za bezskuteczną (art. 531 § 1 k.c.). Powództwo o uznanie umowy majątkowej małżeńskiej jak wyżej wskazano było niezasadne. Jeżeli natomiast chodzi o żądanie

zasądzenia od pozwanego kwoty równowartości uzyskanej korzyści to wskazać należy, iż do jej zwrotu obowiązana mogła być tylko pozwana skoro na gruncie art. 47¹ k.r.o. zawarta umowa majątkowa nie wywierała skutków wobec wierzycieli upadłego. Tym samym brak było podstaw do obciążania pozwanego obowiązkiem zwrotu równowartości uczynionej darowizny.

O zwrocie kosztów procesu orzekano na podstawie art. 98 § 1, 2 i 3 k.p.c. w odniesieniu do stron postępowania i 107 zd. 3 k.p.c. w zakresie kosztów należnych interwenientowi ubocznemu. Sąd uznał, iż pozwana W. R. w całości przegrała sprawę pomimo tego, iż powództwo o uznanie umowy majątkowej małżeńskiej także w stosunku do nie zostało oddalone. Oceniając zakres zwycięstwa stron Sąd wziął bowiem pod uwagę iż w wyniku zapadłego rozstrzygnięcia interes którego ochrony domagał się powód został w całości zaspokojony zgodnie z jego żądaniem poprzez zasądzenie kwoty równowartości uzyskanej z majątku upadłego. W odniesieniu do powództwa wytoczonego przeciwko M. R. (1) należało konsekwentnie przyjąć, iż to on wygrał sprawę. Wysokość należnych kosztów określono w zakresie stawki wynagrodzenia pełnomocników stron na podstawie § 2 pkt 7 rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie w jego pierwotnym brzmieniu oraz § 2 pkt 7 rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych w jego pierwotnym brzmieniu, z uwzględnieniem jako wartości przedmiotu sporu wartości 295.000 zł tj. wysokości roszczenia pieniężnego sformułowanego przez powoda w piśmie z 10.10.2016 r. Do stawek tych doliczono kwoty uiszczonych opłat skarbowych od pełnomocnictw a do kosztów należnych interwenientowi kwotę uiszczonych opłat sądowej od pozwu oraz opłaty sądowej od interwencji ubocznej.

Z uwagi na ustawowe zwolnienie syndyka od obowiązku uiszczenia opłaty sądowej od zgłoszonego żądania zapłaty, Sąd był zobligowany do orzeczenia o nieopłaconych kosztach sądowych. Mając na uwadze art. 113 ust. 1 w zw. z art. 98 § 1 k.p.c. oraz wynik procesu, nakazano pobrać należną opłatę od pozwanej.